

تجمع‌های دانشجویی در غرب به نفع فلسطین کم‌سابقه است، از دانشگاه‌های ایران چه خبر؟

جنبش دانشجویی ۱۷اکتبر

شبهه را ایجاد می‌کند که تنها نظام حکمرانی در ایران، سیاست خود را بر حمایت از مقاومت و مخالفت با رژیم صهیونیستی تعریف کرده است و مساله فلسطین صرفا در سیاست نظام حکمرانی متوقف بماند. یکی از مواردی که می‌تواند این نگاه را در هم بشکنند، کنش فعال جنبش دانشجویی در اتفاقات اینچنینی است. در این مدت کمتر اتفاق و رویدادی را شاهد بودیم که از طریق ابتکار جنبش‌های دانشجویی در مساله فلسطین، صورت گرفته باشد؛ بخشی از آنها صرفا در تجمعات و بخشی هم تقلیدی از آنچه گروه‌های دانشجویی در اروپا و آمریکا انجام دادند، صورت گرفته است. با این حال در سمت دیگر نیز ممکن است این نگاه وجود داشته باشد که چون سیاست نظام حکمرانی، حمایت از فلسطین است، براین اساس لزوم فعالیت جدی، برای ماجرای فلسطین از سوی جنبش دانشجویی احساس نشده است. اما نگاه نظام حکمرانی متفاوت از فعالیت قشر دانشجویی دیده می‌شود. جدای از اینکه دانشجو می‌تواند کنشگری موثری در اصلاح ساختارهای حکمرانی داشته باشد، کنش‌های او تا حدی مردمی و خودجوش نیز تلقی می‌شود. برای مثال رسانه‌های فارسی‌زبان در ماجرای اتفاقات ۱۴۰۱ ه‌زمان که قصد داشتند شکاف میان جامعه ایرانی و نظام حکمرانی را نشان دهند از بستر دانشگاه‌ها استفاده می‌کردند.

هنوز نمی‌دانیم چه باید بکنیم؟

به نظر می‌رسد دانشگاه و به خصوص دانشجویان چه در اتفاقاتی که در کشور رخ می‌دهد چه در مسائل مربوط خود دانشگاه دچار نوعی انفعال شده‌اند. اگر ماجرای اتفاقات فلسطین را کنار بگذاریم، تقریبا در جنبش دانشجویی در بزنگاه‌های مهمی مثل مساله فلسطین و در مسائل مختلفی که درون کشور رخ می‌دهد، کنش موثری دیده نشده است. اعتراضات رخ داده نسبت به برخی موارد چندان فراگیر نبوده است. بخشی از علت این انفعال را باید در کنش جنبش دانشجویی جست‌وجو کرد؛ چرا که کنش و مساله‌یابی و فهم درست اینکه چه باید کرد، از جانب جنبش دانشجویی، می‌تواند دیگر دانشجویان را نیز با خود همراه کند. امری که به نظر می‌رسد، دانشجویان در فهم دقیق «چه باید کرد» هنوز ضعف دارند و نتایج‌تا خروجی آن انفعال این است که در موضوعاتی که نیازمند کنش دانشجویان است واکنشی از سمت آنها دیده نمی‌شود؛ و در سمت دیگر هم نمی‌تواند دیگر دانشجویان را برای جریان‌سازی یا انجام یک اقدام همراه کند. برای مثال در روزهایی که عملیات ۱۷اکتبر آغاز شده بود، کمتر کنشی از سمت جنبش دانشجویی درون دانشگاه‌ها دیده شد که بتواند دانشجویانی که نسبت به این موارد کمتر دغدغه داشته باشند را با خود همراه کند.

آفت انفعال

و جای خالی کنش موثر دانشجویی

در سمت دیگر بخشی از این موضوع که چرا بروز کنش‌هایی همانند آنچه در آمریکا مشاهده می‌شود را می‌توان در سیاست‌گذاری‌های اخیر در دانشگاه‌ها جست‌وجو کرد؛ به نظر می‌رسد، تلاش برای سیاست‌زدایی از فضای دانشگاه‌ها و تک‌صدایی شدن تشکل‌های دانشجویی، فضایی را به وجود می‌آورد که دانشگاه یا دانشجویان نسبت به اتفاقات مهمی که در درون دانشگاه و کشور رخ می‌دهد، نتوانند کنش موثری داشته باشند و تنها در استثنائات و اتفاقات مهمی که نمی‌شود نسبت به آن سکوت کرد، خود را نشان می‌دهند، که در آن مورد نیز آنها با موج به‌وجودآمده همراه شده و مساله تازه‌ای ایجاد نمی‌کنند.

تک‌صدایی شدن تشکل‌های دانشجویی و حذف شدن تشکل‌هایی که نظرات بعضا متفاوتی در بعضی موضوعات داشتند یکی از آسیب‌هایی است که می‌تواند دانشگاه و فضای دانشگاه را به سمت انفعال هل دهد، اگرچه حرکت دانشگاه به سمت رادیکالیسم آسیب جدی به فضای آن وارد می‌کند، در نقطه مقابل نیز تلاش برای جلوگیری از اعلام نظر و کنشگری دانشجویان در مسائل مختلف نیز آسیب مضاعفی به همراه دارد. در چنین فضایی طبعاً نمی‌توان از قشر دانشجو توقع داشت که بتواند در اتفاقات و مسائل مهم درون دانشگاه و کشور جریان‌ساز باشد؛ چراکه اساسا فضایی در اختیار او قرار نمی‌گیرد که بتواند نقش موثری در آن ایفا کند.

طیف گسترده‌ای از مردم حضور دارند

در طول دهه‌های اخیر، صهیونیست‌ها از لابی‌های مختلف در امور ایالات متحده و مسائل بین‌الملل، بهره‌های زیادی برده‌اند. مارز پرادو در خصوص این تازه‌ترین لابی صهیونیست‌ها در برخی از ایالت‌های آمریکا گفت: «اسرائیلی‌ها در آمریکا با لابی‌هایی که انجام می‌دهند توانستند لایحه‌ای در سیستم حکمرانی برخی ایالت‌ها بیاورند که فعالیت اجتماعی طرفداران فلسطینی‌ها را محکوم می‌کند. اگر فردی بخواهد در یکی از این ایالت‌ها کار کند باید در قرارداد کاری‌اش تعهد بدهد که هیچ فعالیت اجتماعی حمایتی از فلسطین انجام ندهد. یعنی صهیونیست‌ها اینقدر می‌توانند در موضوعات مربوط به زندگی روزمره مردم لابی داشته باشند. پس مردم فقط به خاطر حمایت از فلسطین و انتقاد از اسرائیل از خیلی وقت پیش دارند کارشان را از دست می‌دهند و پیشرفت نمی‌کنند. یک مورد در دو سه ماه اخیر خیلی معروف شد؛ استاد تاریخ و استعمارزدایی در تگزاس کار خود را به اتهام یک حرف ضدیهودی از دست داد اما این فقط بهانه بود. بعد از دو ماه مساله بررسی شد و وکیل این استاد از انجمن Palestine league کمک گرفت و مساله حل شد. یعنی صهیونیست‌هایی که از این استاد شکایت کردند حتی نتوانستند بهانه خوبی برای اخراج این استاد بسازند. این فقط یکی از مصداق‌هایی است که معروف شد. به طور کلی طیف گسترده‌ای از مردم در این تجمعات شرکت می‌کنند. در آمریکا هم مثل ایران در خارج از دانشگاه می‌توانند در مراسمات دانشگاهی شرکت کنند و از همین طریق مردم زیادی میان دانشگاهیان نسبت به مساله فلسطین آگاه شده‌اند. حتی اتحادیه کارگران هم حمایت می‌کنند و بیانیه صادر می‌کنند.

در آمریکا تحلیل‌گران می‌گویند «چگونه یک انجمن (SJP) دارند یک نسل جدید را «سیاسی» می‌کنند که در واقع مترادف «متمدن» است. یعنی امر فلسطین دارد مردم غربی را بالاخره متمدن می‌کند. نکته دیگر این است که دانشجویان توفیق از دانشگاه‌ها و اساتید داشتند که از فلسطین حمایت کنند، مخصوصا بعد از تخریب کل دانشگاه و مرکز آموزشی در غزه؛ یعنی حتی در عالی‌ترین دانشگاه‌های آمریکا خیلی‌ها هیچ حرفی برای همتایان‌شان که توسط اسرائیل در غزه کشته شدند نزنند.»

نگاهی به کنش دانشگاه‌های ایران

در موضوع فلسطین

در نگاه به کنش دانشجویان این موضوع به وضوح خود را نشان می‌دهد که کنش اعتراضی علیه تصمیمی که در آمریکا صورت گرفته بود، تبدیل به یک جریان در دانشگاه‌های آمریکا شد و واکنش مقامات آمریکایی را به همراه داشت. در نقطه مقابل و ناظر به اتفاقاتی که در حمایت از فلسطین در اروپا و آمریکا اتفاق افتاده، سوالی که وجود دارد این است که چرا در دانشگاه‌های ناظر به مساله فلسطین، مساله‌سازی‌های اینچنینی اتفاق نمی‌افتد و یا کمتر دیده می‌شود؟ اگر چه بعد از آغاز عملیات ۱۷ اکتبر، تجمعاتی در دانشگاه‌های مختلف ایران برگزار شد اما به مرور این کنش‌ها شیب نزولی به خود گرفت. حتی در اتفاق اخیر و بعد از عملیات وعده صادق نیز کنش چندان موثر و پرزنگی از جامعه دانشگاهی و تشکل‌های دانشجویی دیده نشد؛ جدا از اینکه کنش‌های دانشگاهی را نباید صرفا محدود به برگزاری تجمعات دانست اما در همین اندازه نیز آنچه که باید در دانشگاه‌ها اتفاق نیفتاده است.

چرا دانشگاه‌ها

در ماجرای فلسطین جریان‌ساز نبودند؟

کنش‌های اعتراضی که در دانشگاه‌های آمریکا در حال وقوع است ناظر به یک اقدام اعتراضی و مخالفت با سیاست‌های دولت آمریکا در مورد اسرائیل و غزه رخ داده است؛ امری که در نقطه مقابل با توجه به اینکه سیاست حاکمیت ایران حمایت از مقاومت و مخالفت با رژیم صهیونیستی است، تقریبا معنای اعتراضی خود را از دست می‌دهد. اما در نقطه مقابل نیز این نکته را مورد توجه قرار می‌دهد که در همراهی نظام حکمرانی با مساله فلسطین امکان جریان‌سازی در حوزه‌های مختلف و همراه کردن دیگر دانشجویان با این مساله سهل‌تر از اروپا و آمریکاست. با این حال اما انفعال یا رخ ندادن کنش جدی در دانشگاه در اتفاقاتی مثل فلسطین این

است و دانشجویانی که الان جزء موسسان و بنیانگذاران انجمن آگاه‌سازی مردم می‌کنند. دانشجویان دانشگاه‌های دیگر هم با دیدن فعالیت‌های این انجمن از آن الگوبرداری کرده و نمایندگی خود را در دانشگاه تأسیس می‌کند. بنابراین تقریبا ۳۰ سال است که این اعتراضات آغاز شده است. نمایندگان این انجمن در کانادا، مکزیک، آمریکای شمالی و اروپا هفته آپارتاید اسرائیل را تشکیل داده‌اند که هر سال یک‌بار فعالیت‌های اجتماعی و فعالیت‌های نمادین برای نشان دادن وضعیت مردم فلسطین انجام می‌شود. آنها سخنرانان، فعالان و اساتید معروف را دعوت می‌کنند که در دانشگاه‌ها صحبت کنند. کمپین BDS – Boycott, Divestment and Sanctions به معنی بایکوت، عدم سرمایه‌گذاری و تحریم اسرائیل تشکیل شده است. اعضای انجمن SJP در آمریکا تلاش می‌کنند که این کمپین شکل گرفته و تقویت شود. در مورد تجمع اخیر مجوز SJP دانشگاه کلمبیا در نیویورک به دلیل اینکه از ۷ اکتبر فعالیت‌ها و اعتراضاتی انجام داده‌اند و خیلی دیده شده‌اند، برای یک ترم تعلیق شد. گروه‌های صهیونیستی در دانشگاه‌ها از این انجمن‌ها و کمپین‌ها شکایت می‌کنند و می‌گویند آنها ما را تهدید کرده و می‌ترسانند، اما اینها همه بهانه و دروغ است (JVP Jewish Voice for Peace). به معنی «صدای یهودی‌ها برای صلح» که متشکل از یهودیان ضد صهیونیست است، در بعضی از دانشگاه‌ها و خارج از دانشگاه‌ها از انجمن‌های حامی فلسطین دفاع می‌کند، اما مجوز اینها هم تعلیق شد. با این وجود، دانشجویان فعالیت فردی و خارج از انجمنی خود را ادامه می‌دهند. انجمن دیگری به نام Palestine league است که حامیان فلسطین را در صورت بازداشت و نیاز به کمک همراهی می‌کند. یک هفته پیش دانشجویان دانشگاه بیل که یکی از قدیمی‌ترین و معتبرترین دانشگاه‌ها در ایالات متحده است، از دانشگاه تقاضا کردند سرمایه‌گذاری بر اسرائیل باید متوقف شود، اما پلیس‌ها وارد شدند و خیلی از این دانشجویان را بازداشت کردند.»

اساتید باکلاس علنا از فلسطین حمایت می‌کنند

پرادو با بیان اینکه تجمعات اخیر به دلیل حضور پلیس‌ها خشونت‌آمیز شده است، گفت: «مردم چادرهایی در دانشگاه‌ها و خارج از آن برپا کرده و در آن زندگی می‌کنند که نمادی از آزارگان غزه است. با ادامه پیدا کردن این فعالیت‌ها پلیس وارد می‌شود و نمایندگان SJP را دستگیر می‌کند. دانشجویان دیگر دانشگاه‌ها نیز با دیدن این اتفاقات وارد صحنه می‌شوند و جمعیت بیشتر می‌شود. با این حال تعداد خیلی زیادی از اساتید و دانشجویان حامی فلسطین بازداشت شده‌اند و بخش زیادی از این اساتید کارشان را از دست داده‌اند. اعضای ارشد انجمن‌ها فلسطینی هستند اما شاید باوورتان نشود که مردم آمریکا را غیرفلسطینی‌ها آگاه کردند. خیلی از اعضای SJP غیرفلسطینی‌ها هستند حتی یهودی‌های ضد صهیونیست هم دیده می‌شوند. پلیس‌ها در نیویورک مردم را بازداشت می‌کنند و آنها را با باتوم می‌زنند و مایعی برای پراکنده کردن جمعیت به‌سمت مردم می‌پاشند که دقیقا همین مایع را اسرائیلی‌ها علیه معترضان فلسطینی استفاده می‌کنند. این مایع بوی بدی می‌دهد و رنگی نزدیک به سبز و آبی دارد.

ما در آمریکا انقلاب اسلامی نداریم بنابراین چیزی که ما می‌بینیم با نگاه دینی و مذهبی نیست، بلکه امری اخلاقی و انسانی است. پس در این گروه‌ها می‌بینیم اکثر یهودی‌هایی که از فلسطین حمایت می‌کنند مذهبی نیستند و تفکرات مذهبی هم ندارند. آنها به‌خاطر یک امر انسانی از فلسطین حمایت می‌کنند. به همین دلیل هم سوسیالیست‌ها و هم حتی طرفداران LGBTQ نیز دیده می‌شوند. بنابراین در آمریکا مساله حمایت از فلسطین یک امر دینی و مذهبی نیست، بلکه به‌عنوان یک موضوع انسانی برداشت می‌شود. از همه طیف‌ها حتی اساتید هم دیده می‌شوند. در مورد آنها بحث کلاس گذاشتن وجود ندارد بسیاری از اساتید با شرایط خیلی خوب فعالیت‌های حمایتی از فلسطین انجام می‌دهند و همان طور که گفتم شغل‌شان را از دست می‌دهند. از ۷ اکتبر و عملیات طوفان الاقصی و حتی قبل از آن مساله فلسطین مثل یک سنگ محک شده است. خیلی‌ها به‌خاطر انتقاد کردن از اسرائیل کارشان را از دست دادند.»

زهرا طبیبی – علی ملکی گروه نقد روز

«JOIN US» تابلو نوشتی بود که دانشجویان دانشگاه کلمبیا در کنار چادرهای محل اسکان و پرچم‌های فلسطین نصب کرده بودند. بیشتر از پنج روز است که دانشجویان این دانشگاه در اعتراض به تصویب لایحه حمایتی از اسرائیل، در محوطه این دانشگاه تجمع کردند. تحصن آنها نقطه شروع واکنش‌های اعتراضی، علیه طرح جدید سنای آمریکا در حمایت از رژیم صهیونیستی است. بعد از بازداشت نزدیک به ۱۰۰نفر از دانشجویان، این اعتراضات به دیگر دانشگاه‌های آمریکا هم رسید و حتی برخی اساتید دانشگاه نیز به این اعتراضات پیوستند، این واکنش‌های اعتراضی تقریبا تمام جامعه آمریکا را درگیر کرده است و حتی واکنش رئیس‌جمهور آمریکا را نیز به‌دنبال داشت.

۲۶ میلیاردی آمریکا به اسرائیل

سنای آمریکا روز ۲۴ آوریل بالاخره بسته ۹۵ میلیارد دلاری کمک به اوکراین، اسرائیل و تایوان را تصویب کرد. بر این اساس، حدود ۲۶ میلیارد دلار برای کمک به رژیم صهیونیستی درنظر گرفته شده که ۴ میلیارد دلار آن صرف هزینه‌های موشکی رژیم خواهد شد. دانشجویان آمریکایی در دانشگاه کلمبیا بیش از پنج روز است که با پریایی چادر و نصب پرچم در محوطه دانشگاه علیه اقدامات دولت دست به تحصن زدند. با این حال برخی رسانه‌های آمریکایی، تلاش دارند تا این تجمعات را در راستای یهودستیزی تعریف کرده و تحلیل کنند. واشنگتن پست مدعی است بعد از اینکه رئیس دانشگاه کلمبیا در کنگره آمریکا حاضر شد و اظهاراتی را درباره یهود ستیزی مطرح کرد، این تجمعات شکل گرفته است. پس از آن رئیس دانشگاه در تماس با پلیس نیویورک با دانشجویان برخورد کرده و نزدیک به ۱۰۰ دانشجو در کلمبیا بازداشت شدند. این اتفاق منجر به اوج گرفتن تجمع‌های اعتراضی در کلمبیا شد و به دانشگاه‌های دیگر نیز رسید. ادامه این اعتراضات تا آنجا پیش رفت که کلاس‌های حضوری دانشگاه کلمبیا لغو و کلاس‌ها تنها به‌صورت مجازی برگزار شد. علاوه‌بر این اساتید دانشگاه کلمبیا نیز در حمایت از فلسطین اعتراض کردند، البته آنها ترجیح دادند تجمعی جدای از دانشجویان برگزار کنند.

موج حمایت از فلسطین

در دانشگاه‌های آمریکا

اعتراضاتی در دانشگاه‌هایی نیویورک، میشیگان، کالیفرنیا و ماساچوست برگزار شد. روز دوشنبه در دانشگاه بیل آمریکا نیز دانشجویان در ادامه تحصن دانشجویان در کالیفرنیا به اختصاص بودجه به رژیم اعتراض کردند که نزدیک به ۴۷ نفر از آنها نیز بازداشت شدند. در دانشگاه نیویورک نیز اساتید دانشگاه، درست وقتی که مسئولان دانشگاه سعی در متفرق کردن دانشجویان داشتند، اساتید اطراف دانشجویان، دیوار تشکیل دادند و اجازه ندادند تجمع‌های اعتراضی متفرق شود. بخش جالب تجمع‌های اعتراضی علیه حمایت دولت آمریکا از رژیم، شعارهایی بود که در حمایت از مردم ایران داده شد. گروهی از دانشجویان از عملیات ایران در سرزمین‌های اشغالی نیز حمایت کردند. ادامه اعتراضات در کالیفرنیا و اوج گرفتن آن در دانشگاه‌های آمریکا تا آنجا ادامه پیدا کرد که «الیز استفانیک»، نماینده مجلس نمایندگان و هیات جمهوری خواه مجلس نمایندگان، نامه‌ای ارسال کردند و به‌خاطر عدم تأمین محیط امن برای دانشجویان از او خواستند که استعفا دهد. با این حال اما دولت بایدن همچنان حامیان فلسطین را یهودستیز خوانده و اقدام اعتراضی دانشجویان را محکوم کرده است. برای بررسی بیشتر آنچه در این دانشگاه اتفاق افتاد با «مارز پرادو»، دانشجوی آمریکایی دکتری ایران‌شناسی دانشگاه تهران گفت‌وگو کردیم که در ادامه می‌خوانید.

صدای یهودی‌های ضد صهیونیسم هم قطع می‌شود

تجمعاتی که امروز برگزار می‌شود، اتفاق جدیدی نیست. مارز پرادو، دانشجوی دکتری ایران‌شناسی دانشگاه تهران در این باره گفت: «این تظاهرات با موضوع حمایت از فلسطین مربوط به دهه ۱۹۹۰